

Bachelor Tuinbouw en Akkerbouw Hogeschool Van Hall Larenstein

*Verlag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
21 december 2022*

Colofon

Instelling en opleiding

Hogeschool Van Hall Larenstein

Leeuwarden

Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: niet van toepassing

Opleiding: Bachelor Tuinbouw en Akkerbouw

Locatie: Leeuwarden

Variant: Voltijd

Croho-nummer: 34868

Visitatiecommissie

dr. ir. A.F. (Ab) Groen, voorzitter

A. (Bettie) Persoon-Tijsseling MSc, deskundige

dr. G.J. (Anja) Kuipers, deskundige

ir. P. (Peter) Keijzer, deskundige

J. (Judith) Kikkert BSc, student-lid

drs. A.L. (Anne-Lise) Kamphuis, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan en goedgekeurd door de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van

AeQui Nederland

Postbus 5050

3502 JB Utrecht

www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	7
Beoogde leerresultaten	9
Programma.....	12
Personeel.....	16
Voorzieningen en begeleiding	18
Kwaliteitszorg	20
Toetsing	22
Gerealiseerde leerresultaten.....	24
Bijlagen.....	25
Bijlage 1 Visitatiecommissie.....	26
Bijlage 2 Bezoekprogramma	27
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	28

Samenvatting

Op 21 december 2022 is de bacheloropleiding Tuinbouw en Akkerbouw van Hogeschool Van Hall Larenstein gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **positief**. De commissie concludeert dat de opleiding op alle standaarden voldoende kwaliteit toont. De aanbevelingen van de commissie van de voorgaande opleidingsbeoordeling zijn volgens de commissie adequaat opgevolgd.

Beoogde leerresultaten

De voltijdse vierjarige professionele bacheloropleiding Tuinbouw en Akkerbouw beoogt studenten op te leiden tot "enthousiaste, verantwoordelijke, ondernemende en onderzoekende plantenteeltprofessionals die aan kwalitatief hoogwaardige plantaardige landbouwproducten, weerbare agro-ecosystemen en toekomstbestendige agrofoodketens werken". De eindkwalificaties (beoogde leerresultaten) van de opleiding komen overeen met die uit het landelijk opleidingsprofiel (LOP). Ze zijn passend en sluiten goed aan bij het bachelorniveau en de eisen en ontwikkelingen in het werkveld. De opleiding heeft goede connecties met het werkveld, onder meer via de Werkveld Advies Commissie (WAC), lectoraten en stagebedrijven. De commissie ziet dat de opleiding goed luistert naar het werkveld en hierin de opleiding ook gevolgd aan geeft.

Recent heeft de opleiding haar profilering aangescherpt. Daarbij heeft ze besloten meer nadruk te leggen op innovatie binnen plantenteelt en op de beweging richting agro-ecologie. De commissie is positief over de gekozen profilering en vindt dat de keuze is onderbouwd met een verhaal dat breed gedragen wordt en dat zowel inhoudelijk als didactisch wordt ingestoken. Ook het werkveld staat duidelijk achter de gekozen profilering. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Programma

De opleiding heeft een sterk beroepsgericht karakter, wat onder andere tot uiting komt in de beroepsgerichte werkvormen en opdrachten. Door de samenwerking met lectoraten en het uitgebreide netwerk in de beroepspraktijk zijn voor zowel studenten als docenten veel gelegenheden om praktijkervaring op te doen en praktijkgericht onderzoek uit te voeren. De opleiding heeft een goed opgebouwd, toekomstgericht curriculum. Ze heeft daarin

goed geborgd dat iedere eindkwalificatie wordt afgedekt. Binnen de brede opleiding is volgens de commissie voldoende ruimte voor studenten om zich te verdiepen in de eigen interesses. De leeromgeving is volgens de commissie adequaat vormgegeven, met veel aandacht voor het toepassen van kennis in de (beroeps)praktijk, bijvoorbeeld door practica, excursies, (real life) opdrachten en onderzoeksprojecten. De didactische benadering laat een mooie combinatie van theorie en praktijk zien. Docenten hebben veel persoonlijke aandacht voor studenten en stemmen goed af op hun interesses. Door goed gebruik te maken van de diversiteit van de studentengroep stimuleert de opleiding het leren van elkaar. De toelatingseisen zijn volgens de commissie passend. Verschillen binnen de studentengroep met betrekking tot voorkennis worden door de opleiding goed opgepakt middels het aanbieden van extra lessen en middelen voor zelfstudie waar nodig. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaarden.

Personeel

Het vaste kernteam bestaat uit vijf docenten. Daarnaast worden vijf docenten vanuit verwante opleidingen binnen de hogeschool ingezet in de opleiding. Het docententeam is betrokken en deskundig en volgens de commissie goed in staat het onderwijs te verzorgen. Alle benodigde inhoudelijke expertise is aanwezig en ook de didactische kwalificaties van de docenten zijn op orde. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Voorzieningen

De voorzieningen binnen de opleiding zijn goed op orde. De opleiding beschikt over een laboratorium

en een kas op het dak waar studenten practicumproeven en onderzoek kunnen uitvoeren. Om de voorzieningen te bieden voor de uitvoering van specifieke opdrachten in de akkerbouw werkt de opleiding goed samen met bedrijven in de omgeving. De studiebegeleiding is goed vormgegeven. De studie-loopbaanbegeleiders zijn laagdrempelig en betrokken. Er zijn korte lijnen en studenten krijgen persoonlijke aandacht. De voorzieningen voor studenten met een functiebeperking zijn passend. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaarden.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg binnen de opleiding functioneert adequaat en is goed ingebed in de hogeschoolbrede kwaliteitscyclus. De commissie is positief over de rol van de kwaliteitscoördinator en ziet dat de PDCA-cyclus goed wordt rondgemaakt. Studenten hebben een substantiële rol in het evalueren van de onderwijskwaliteit. Ze voelen zich gehoord en zien dat hun feedback serieus wordt genomen en wordt opgepakt. Docenten zijn betrokken en luisteren goed naar de studenten. De opleiding neemt ook duidelijk de input van docenten, de examencommissie en het werkveld mee in de kwaliteitscyclus. Daarnaast beschikt de opleiding over een opleidingscommissie die adviezen geeft over de verbetering van onderwijskwaliteit. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

Het toetsplan van de opleiding zit gedegen in elkaar. De opleiding hanteert gevarieerde toetsvormen die goed passen bij de leerdoelen en de uitgangspunten van de opleiding. De beoordelingsformulieren/rubrics die gebruikt worden zijn ook op orde. Het beoordelingsproces van de eindwerken is goed ingericht en navolgbaar. De examen- en toetscommissie functioneren naar behoren en zijn deskundig, onafhankelijk en proactief in het controleren van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Bij het afstuderen is altijd sprake van een opdrachtgever uit het werkveld; de eindwerken dienen een bijdrage te leveren aan de beroepspraktijk. Het eindwerk van de opleiding bestond tot februari 2023 uit een afstudeeropdracht. Het eindwerk van de opleiding bestaat vanaf februari 2023 uit een beroepsproduct en een reflectieverslag.

De commissie is van oordeel dat de 15 bestudeerde eindwerken alle van voldoende niveau zijn. Afgestudeerden komen goed terecht in de arbeidsmarkt, in een mooie variatie aan functies binnen de sector. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft de commissie de volgende suggesties ter overweging:

- Breng het nieuwe profiel goed over het voetlicht en zet het stevig neer als landelijke positionering. Overweeg meer mogelijkheden voor verdieping binnen het minorenaanbod, het inbouwen van meer flexibiliteit rond het inplannen van stages, en het nut van het positionering van de beide majoren in het nieuwe curriculum.
- Zorg voor tijdige en duidelijke communicatie richting de studenten, met name in relatie tot alle vernieuwingen. Intensiveer de afstemming tussen de OPCO en de curriculumcommissie.
- Ontwikkel concreet beleid voor de inzet en belasting van het docententeam in verschillende scenario's, waarbij rekening wordt gehouden met een mogelijke groei van de instroom.
- Actualiseer het kwaliteitszorgplan en het toetsbeleid. De OPCO kan de kwaliteit van de opleiding meer structureel bekijken, zoals het systematisch bespreken van resultaten uit (vak)evaluaties. Continueer de extra maatregelen die zijn genomen om het eindniveau te borgen in de komende jaren.
- Zet een alumni-netwerk op voor het inventariseren van feedback over en doorontwikkeling van de opleiding, het werven van nieuwe studenten en het aanbieden van 'bijscholing' over actuele ontwikkelingen in de sector.

Overzicht beoordeling

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
2. Oriëntatie van het programma	Voldoet
3. Inhoud van het programma	Voldoet
4. Leeromgeving van het programma	Voldoet
5. Instroom	Voldoet
6. Personeel	Voldoet
7. Materiële voorzieningen	Voldoet
8. Begeleiding	Voldoet
9. Kwaliteitszorg, kwaliteitscultuur en ontwikkeling	Voldoet
10 Toetsing	Voldoet
11 Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Eindbeoordeling	Positief

Alle standaarden van het NVAO-kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de bacheloropleiding Tuinbouw en Akkerbouw.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, februari 2023

dr. ir. A.F. Groen
Voorzitter

drs. A.L. Kamphuis
Secretaris

Inleiding

De bacheloropleiding Tuinbouw en Akkerbouw beoogt studenten op te leiden tot enthousiaste, verantwoordelijke, ondernemende en onderzoekende plantenteeltprofessionals die aan kwalitatief hoogwaardige plantaardige landbouwproducten, weerbare agro-ecosystemen en toekomstbestendige agrofoodketens werken. Afgestudeerden mogen de titel Bachelor of Science (BSc) voeren.

De instelling

Hogeschool Van Hall Larenstein heeft ruim 4.500 studenten, verspreid over twee locaties: Velp en Leeuwarden. De hogeschool biedt op dit moment 6 Ad-opleidingen, 15 bacheloropleidingen en 4 masteropleidingen aan en kent ruim 20 lectoraten. De hogeschool geeft onderwijs en doet onderzoek op het gebied van landbouw, veehouderij, diermanagement, voeding, klimaat, waterbeheer en laboratoriumwetenschap.

De visie van de hogeschool is om experts in duurzame transitie op te leiden en zo een positieve impact te hebben op de wereld. Ze wil bijdragen aan verschillende transitie: tegengaan van en aanpassing aan klimaatverandering, duurzame landbouw, duurzaam water- en bodembeheer, biodiversiteit en (dieren)welzijn.

De opleiding

De bacheloropleiding Tuinbouw en Akkerbouw is een kleinschalige opleiding waarin studenten worden opgeleid tot plantenteeltprofessionals in de tuin- en akkerbouw. In de opleiding komen onderwerpen als plantenbiologie, plantenziekten, bodemkunde, agro-ecosystemen en (innovaties in) de agrofoodsector aan de orde. Ook is er veel aandacht voor onderzoek, advies, management en ondernemerschap. De opleiding telt op dit moment ongeveer 60 studenten. De vierjarige opleiding wordt in voltijd aangeboden.

De commissie die de vorige opleidingsbeoordeling heeft uitgevoerd (2017), heeft de opleiding als voldoende beoordeeld. Daarnaast heeft ze een tiental aanbevelingen gegeven. De documentatie voor de huidige opleidingsbeoordeling be-

vat een document waarin per aanbeveling is toegelicht hoe de opleiding die heeft opgevolgd. De commissie is van oordeel dat de opleiding alle aanbevelingen adequaat heeft opgepakt, wat heeft geleid tot verbetering van de kwaliteit.

De visitatie

Hogeschool Van Hall Larenstein heeft aan AeQui opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie is uitgevoerd op basis van de uitgebreide opleidingsbeoordeling uit het NVAO-kader 2018, volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De bezochtdag vond plaats op 21 december 2022. Op 16 december 2022 heeft een online intern vooroverleg van de commissie plaatsgevonden en was een online inloopsprek-uur ingepland. Er waren geen aanmeldingen voor dit open spreekuur.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; de commissie heeft de benodigde informatie gekregen om tot een beoordeling te komen. Aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in februari 2023 in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

De professionele bacheloropleiding Tuinbouw en Akkerbouw beoogt studenten op te leiden tot "enthousiaste, verantwoordelijke, ondernemende en onderzoekende plantenteeltprofessionals die aan kwalitatief hoogwaardige plantaardige landbouwproducten, weerbare agro-ecosystemen en toekomstbestendige agrofoodketens werken". De eindkwalificaties (beoogde leerresultaten) van de opleiding komen overeen met die uit het landelijk opleidingsprofiel (LOP). Ze zijn passend en sluiten goed aan bij het bachelorniveau en de eisen en ontwikkelingen in het werkveld. De opleiding heeft goede connecties met het werkveld, onder meer via de Werkveld Advies Commissie (WAC), lectoraten en stagebedrijven. De commissie ziet dat de opleiding goed luistert naar het werkveld en hier in de opleiding ook gevolg aan geeft.

Recent heeft de opleiding haar profilering aangescherpt. Daarbij heeft ze besloten meer nadruk te leggen op innovatie binnen plantenteelt en op de beweging richting agro-ecologie. De commissie is positief over de gekozen profilering en vindt dat de keuze is onderbouwd met een verhaal dat breed gedragen wordt en dat zowel inhoudelijk als didactisch wordt ingestoken. Ook het werkveld staat duidelijk achter de gekozen profilering. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De opleiding wil studenten opleiden tot "enthousiaste, verantwoordelijke, ondernemende en onderzoekende plantenteeltprofessionals die aan kwalitatief hoogwaardige plantaardige landbouwproducten, weerbare agro-ecosystemen en toekomstbestendige agrofoodketens werken".

De eindkwalificaties (beoogde leerresultaten) van de opleiding komen overeen met die uit het landelijk opleidingsprofiel (LOP). Het LOP is ontwikkeld door de vier hogescholen die de bacheloropleiding Tuinbouw en Akkerbouw aanbieden (Hogeschool Van Hall Larenstein, Aeres Hogeschool Dronten, HAS green academy en Hogeschool Inholland) samen met het werkveld en studenten. Bij de ontwikkeling van het LOP zijn het bachelorniveau zoals omschreven in de Dublin descriptor en de nationale hbo-standaard meegenomen.

In 2020 is een nieuw LOP ontwikkeld waarin zeven eindkwalificaties zijn gedefinieerd: aansturen plantaardige productie, ondernemen, managen,

onderzoeken, adviseren, handel en vermarkten en zelfverantwoordelijk functioneren. Het voorgaande LOP dateert van 2013 en kende elf eindkwalificaties. Naar aanleiding van het nieuwe LOP (2020) heeft de opleiding het curriculum en afstudeerprogramma aangepast. Het vernieuwde curriculum is gefaseerd ingevoerd. Vanaf februari 2023 start het eerste cohort met het afstudeerprogramma volgens de zeven eindkwalificaties van het nieuwe LOP.

In het zelfevaluatierapport geeft de opleiding aan dat het aantrekken van nieuwe (groepen) studenten een prioriteit is. Ook is de opleiding bezig met het aanscherpen van haar profiel. Uit de gesprekken tijdens de bezokedag blijkt dat dit gerelateerd is aan twee ontwikkelingen.

Ten eerste zijn er zorgen over de (dalende) instroomcijfers. In dat kader ziet de opleiding onder andere dat er steeds minder studenten instromen die een tuin- of akkerbouwbedrijf binnen de familie willen overnemen. Er moet daarom meer gewonnen worden onder potentiële studenten van 'buiten de sector'. Uit eigen ervaringen en uit marktonderzoek dat de opleiding heeft laten uitvoeren blijkt dat de inhoud van de opleiding door een deel van deze studenten wel interessant gevonden wordt, maar dat de naam Tuinbouw en

Akkerbouw voor hen weinig aansprekend en aantrekkelijk is. De opleiding denkt dat potentieel geïnteresseerden vanwege de opleidingsnaam niet snel bij de opleiding terecht komen tijdens de oriëntatiefase.

Ten tweede wordt binnen de hogeschool een nieuw onderwijsconcept ingevoerd rond transitiegericht onderwijs. Hierin ligt de nadruk op het opleiden van professionals tot transitie-experts voor de toekomst. Hiermee wil de hogeschool aansluiten bij ontwikkelingen in het werkveld en toekomstgericht onderwijs aanbieden.

Naar aanleiding van deze ontwikkelingen heeft de opleiding besloten om in haar profilering meer nadruk te leggen op innovatie binnen plantenteelt en op de beweging richting agro-ecologie. Hiermee kiest de opleiding ervoor om meer in te zetten op 'de groene kant' en minder op de traditionele benadering. Om dit profiel in de werving duidelijk neer te zetten, gebruikt de opleiding sinds dit collegejaar (2022/2023) de wervingsnaam 'Innovatieve Plantenteelt', in de verwachting dat deze naam beter aansluit bij de interesses van potentiële studenten. De formele naam blijft Tuinbouw en Akkerbouw, zoals vastgelegd in het croho. De formele naam wordt vermeld op het diploma.

De opleiding heeft een Werkveld Advies Commissie (WAC) die drie keer per jaar bij elkaar komt. De opleiding deelt de WAC met de bacheloropleiding Dier- en Veehouderij en de Ad-opleiding Melkveehouderij. Momenteel kent de WAC vijf leden uit het werkveld van tuin- en akkerbouw en acht leden die primair ervaring hebben in het werkveld van dier- en veehouderij. Recent is besloten om meer WAC-leden met ervaring in het tuin- en akkerbouwdomein toe te voegen. Tijdens de bezokedag heeft de commissie gesproken met een aantal WAC-leden. Zij lichtten toe dat de WAC-vergaderingen bestaan uit een plenair gedeelte en een deel waarin de WAC wordt opgesplitst, zodat de leden dieper in kunnen gaan op thema's en vragen over het specifieke werkveld van tuin- en akkerbouw dan wel dier- en veehouderij.

Uit het gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld blijkt dat zij het (aangescherpte) profiel van de opleiding onderschrijven. Zij geven aan dat er in het werkveld behoefte is aan innovatieve professionals met een open blik. Het profiel van de opleiding sluit hier volgens hen goed bij aan.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding passend zijn. Ze sluiten goed aan bij het bachelorniveau. Door de gezamenlijke ontwikkeling van het LOP, waarbij zowel andere hogescholen als het werkveld betrokken waren, zijn de eindkwalificaties goed afgestemd op het vakgebied en de eisen en ontwikkelingen in het werkveld.

De commissie constateert dat de opleiding goede connecties heeft met het werkveld. Hierbij speelt niet alleen de WAC een rol, maar ook andere contacten, bijvoorbeeld via lectoraten, stagebedrijven en bedrijven waar studenten werkzaam zijn. De commissie waardeert het voornemen van de opleiding om de WAC uit te breiden met leden die meer specifieke ervaring met tuin- en akkerbouw hebben. De commissie ziet dat de opleiding goed luistert naar het werkveld en hierin de opleiding ook gevolg aan geeft.

De commissie is positief over de gekozen profilering. De opleiding heeft de keuze onderbouwd met een sterk verhaal dat breed gedragen wordt en dat zowel inhoudelijk als didactisch wordt ingestoken. Het aangescherpte profiel is een dappere keuze en de commissie waardeert de durf van de opleiding om deze stap te zetten. De commissie ziet ook dat het werkveld duidelijk achter de gekozen profilering staat en dat deze aansluit bij ontwikkelingen in het werkveld.

De commissie is met de opleiding van mening dat het profiel verder geoperationaliseerd en uitgewerkt moet worden in het gehele programma. De commissie ziet dat de opleiding hier planmatig mee bezig is.

Daarnaast is de commissie van mening dat (het verhaal achter) het nieuwe profiel beter over het voetlicht gebracht kan worden. De opleiding mag

daarbij volgens de commissie meer trots laten zien. Het profiel kan, onder andere met het oog op werving, stevig worden neergezet als landelijke positionering.

Met betrekking tot werving ziet de commissie dat de opleiding twee aspecten benadrukt: nieuwe, slimme technologie enerzijds en het 'werken aan een betere wereld' anderzijds. De commissie wil

de opleiding de overweging meegeven om primair in te steken op het aspect van 'werken aan een betere wereld' en daarbij vervolgens te laten zien hoe slimme technologie daarbij helpt.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Programma

De opleiding heeft een sterk beroepsgericht karakter, wat onder andere tot uiting komt in de beroepsgerichte werkvormen en opdrachten. Door de samenwerking met lectoraten en het uitgebreide netwerk in de beroepspraktijk zijn voor zowel studenten als docenten veel gelegenheden om praktijkervaring op te doen en praktijkgericht onderzoek uit te voeren. De opleiding heeft een goed opgebouwd, toekomstgericht curriculum. Ze heeft daarin goed geborgd dat iedere eindkwalificatie wordt afgedekt. Binnen de brede opleiding is volgens de commissie voldoende ruimte voor studenten om zich te verdiepen in de eigen interesses. De leeromgeving is volgens de commissie adequaat vormgegeven, met veel aandacht voor het toepassen van kennis in de (beroeps)praktijk, bijvoorbeeld door practica, excursies, (real life) opdrachten en onderzoeksprojecten. De didactische benadering laat een mooie combinatie van theorie en praktijk zien. Docenten hebben veel persoonlijke aandacht voor studenten en stemmen goed af op hun interesses. Door goed gebruik te maken van de diversiteit van de studentengroep stimuleert de opleiding het leren van elkaar. De toelatingseisen zijn volgens de commissie passend. Verschillen binnen de studentengroep met betrekking tot voorkennis worden door de opleiding goed opgepakt middels het aanbieden van extra lessen en middelen voor zelfstudie waar nodig. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaarden.

Oriëntatie

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

De opleiding vindt het belangrijk om nauw aan te sluiten bij 'de echte wereld'. Opdrachten zijn daarom altijd gelinkt aan actuele vraagstukken en vaak ook gekoppeld aan echte opdrachtgevers. Studenten komen verder in aanraking met de beroepspraktijk door onder meer gastlezingen, bedrijfsbezoeken, excursies, symposia, stages en het afstudeerproject.

Naast de vele contacten met de beroepspraktijk vanuit de hierboven beschreven activiteiten, vindt formele afstemming met het werkveld plaats via de WAC. De WAC geeft onder meer input over ontwikkelingen in het werkveld en advies over hoe de opleiding hierop kan inspelen.

De opleiding werkt samen met lectoraten van de hogeschool, voornamelijk Duurzaam Bodembeheer en Sustainable Water Systems, waarbij studenten en/of docenten meewerken aan praktijkgerichte onderzoeksprojecten en lectoren gast-

colleges geven. Uit de gesprekken tijdens de bezochtdag blijkt dat de opleiding bezig is om de samenwerking met de lectoraten te versterken. Door samenwerking met lectoraten wordt de opleiding gevoed met actuele ontwikkelingen in het vakgebied en het praktijkgerichte onderzoek.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding sterk tot uiting komt. De opleiding werkt samen met lectoraten en beschikt over een goed netwerk in de beroepspraktijk, waardoor er voor zowel studenten als docenten veel gelegenheden zijn om praktijkervaring op te doen en praktijkgericht onderzoek uit te voeren. De commissie heeft veel waardering voor het praktijkgerichte karakter van het onderwijs, dat onder andere tot uiting komt in de beroepsgerichte werkvormen en opdrachten. Door de nauwe contacten met het werkveld kan de inhoud van de opleiding bovendien continu geactualiseerd worden.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

De voltijdse, vierjarige opleiding bestaat uit 240 EC. De eerste drie jaar van het curriculum zijn grotendeels opgebouwd uit verplichte vakken van 7 of 14 EC. In jaar 3 is er ruimte voor een minor van 30 EC. Daarnaast wordt er in de eerste drie jaar studieloopbaanbegeleiding aangeboden voor in totaal 10 EC. Het vierde jaar staat in het teken van afstuderen en bestaat uit een projectstage (30 EC) en een afstudeeropdracht (30 EC).

De inhoud van de opleiding richt zich voornamelijk op plantenveredeling en teelt. De opleiding kent twee majoren: Plantinnovatie, waarin studenten zich specialiseren in moleculaire detectie en veredelingsstechnieken, en Plantenteelt en Ondernemerschap, gericht op ondernemerschap en bedrijfstransitie naar toekomstbestendige agrosystemen. Een major kent een omvang van 90 EC en omvat (naast de projectstage van 30 EC, afstudeeropdracht van 30 EC en de studieloopbaanbegeleiding in jaar drie van 2 EC) 28 EC aan majorspecifieke onderwijseenheden (waaronder een Oriëntatiestage van 14 EC in jaar 2).

De opleiding kent daarnaast een onderzoeksleerlijn. In het zelfevaluatie rapport geeft de opleiding aan dat ze de laatste jaren bezig is geweest de onderzoeksleerlijn te versterken, met name op het gebied van vraagarticulatie en het schrijven van een inleiding. In de komende periode wil de opleiding de analyse en beschrijving van resultaten en het schrijven van een discussie extra aandacht geven.

Het curriculum kent een opbouw in complexiteit. In het toetsplan zijn de eindkwalificaties uitgewerkt in drie niveaus: het basisniveau (eindniveau voor de propedeuse), het gevorderde niveau (eindniveau voor het tweede jaar) en het profes-

sionele niveau (afstudeerniveau). De eindkwalificaties zijn per niveau verder uitgewerkt in leerdoelen. Deze leerdoelen zijn gerelateerd aan de onderwijseenheden.

In het kader van de invoering van het nieuwe hogeschoolbrede onderwijsconcept rond transitiegericht onderwijs (per september 2024) zal de opleiding in de komende periode aan de slag gaan met herziening van het curriculum.

In het gesprek tijdens de bezookdag gaven studenten aan dat de opleiding breed is. Tegelijkertijd zijn er wel voldoende mogelijkheden om je te verdiepen of meer te specialiseren in de onderwerpen van je interesse, bijvoorbeeld door de invulling van opdrachten en stages. Studenten zien ook dat docenten onderwerpen meer aan de orde laten komen in de lessen als studenten hebben aangegeven hier interesse in te hebben.

De minoren bieden ook een mogelijkheid tot specialisatie. Studenten gaven in dit kader aan dat ze de mogelijkheden voor verdieping van specifieke onderwerpen (bijvoorbeeld 'bodem') in de minoren beperkt vinden. Ze zouden wat dat betreft meer keuzemogelijkheden willen hebben binnen het minorenaanbod.

In het gesprek met de docenten werd aangegeven dat de opleiding momenteel de mogelijkheden onderzoekt om een leerroute aan te bieden die leidt tot een bodemcertificaat dat op het diploma wordt weergegeven. De opleiding ziet dit als kans omdat er geen afzonderlijke opleiding Bodemkunde is. Om dit certificaat te krijgen, zouden studenten bepaalde vakken moeten doen en hun afstudeeronderzoek op dit thema moeten toespitsen.

Uit het gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld kwam naar voren dat de periodes waarin de stages binnen het curriculum zijn gepland, niet altijd goed aansluiten bij de seizoenen waarin binnen de tuin- en akkerbouw bepaalde (onderzoeks)activiteiten plaats (kunnen) vinden.

Uit het gesprek kwam het idee naar voren om studenten de mogelijkheid te geven hun stage meer flexibel in te plannen, zodat zij die optimaal kunnen laten aansluiten bij de meest interessante en leerzame periodes in het tuin- en akkerbouwproces.

Overwegingen

De commissie waardeert het goed opgebouwde, toekomstgerichte curriculum. Ze is positief over de manier waarop de eindkwalificaties in het toetsplan zijn vertaald naar leerdoelen en hoe deze zijn gekoppeld aan de onderwijsseenheden. Hiermee wordt goed geborgd dat iedere eindkwalificatie wordt afgedekt.

De commissie ziet ook de positieve effecten van de inspanningen die de opleiding heeft gedaan om de onderzoekslerlijn te versterken en heeft er vertrouwen in dat de opleiding de plannen om de leerlijn in de komende periode verder te verbeteren, zal kunnen realiseren.

Binnen de brede opleiding is volgens de commissie voldoende ruimte voor studenten om zich te verdiepen in de eigen interesses. In dat kader is het idee om de mogelijkheid te bieden om een bodemcertificaat te halen een mooi initiatief.

De commissie ziet op verschillende vlakken nog wel ruimte voor verbetering. Zo adviseert de commissie om te onderzoeken of er meer mogelijkheden voor verdieping kunnen worden gerealiseerd binnen het minorenaanbod (zowel intern als extern). Ook kan de opleiding overwegen om meer flexibiliteit in te bouwen rond het inplannen van stages, zodat studenten de stageperiode beter kunnen laten aansluiten bij de relevante periodes binnen het tuin- en akkerbouwproces. Daarnaast raadt de commissie aan om de positionering van de twee majoren goed te bekijken. De commissie begrijpt dat deze indeling op dit moment logisch is, maar vraagt zich af of het wenselijk is om dit op termijn zo te behouden. De commissie adviseert de opleiding om deze zaken de komende periode mee te nemen in de ontwikkeling van het nieuwe curriculum.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Leeromgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Het onderwijs in de opleiding is zo vormgegeven dat studenten niet alleen kennis opdoen, maar ook de vaardigheden en attitude leren om de kennis toe te passen in de (beroeps)praktijk. Er is daarom veel aandacht voor practica, excursies, (real life) opdrachten en onderzoeksprojecten. Tijdens de bezochtdag gaven studenten aan dat ze deze didactische benadering waarderen en als motiverend ervaren. Studenten worden ook gestimuleerd en gefaciliteerd om hun eigen interesses uit te diepen, bijvoorbeeld bij de invulling van opdrachten en door de mogelijkheid eigen projecten en/of experimenten uit te voeren in de kas. De opleiding is kleinschalig, wat een individuele, persoonlijke benadering mogelijk maakt.

Bij vrijwel alle onderwijsseenheden werken studenten samen in groepsverband. In het gesprek tijdens de bezochtdag gaven de studenten aan positieve ervaringen te hebben met deze vorm van samenwerking. Door de diverse achtergronden van de studenten leren ze veel van elkaar tijdens gesprekken en het werken aan opdrachten.

Overwegingen

De leeromgeving is volgens de commissie adequaat vormgegeven. De didactische benadering sluit goed aan bij de eindkwalificaties en de studentengroep en laat een mooie combinatie van theorie en praktijk zien. De commissie waardeert dat er veel ruimte is voor de eigen invulling van studenten, wat een actieve houding bij studenten bevordert. Docenten hebben veel persoonlijke aandacht voor studenten en stemmen goed af op hun interesses. De commissie vraagt zich wel af of de opleiding deze persoonlijke benadering kan

blijven waarborgen bij de door de opleiding gewenste grotere instroom van studenten en adviseert de opleiding om hier aandacht aan te besteden in het uitwerken van toekomstscenario's.

De opleiding maakt volgens de commissie goed gebruik van de diversiteit van de studentengroep. Studenten verbreden hun blikveld door de confrontatie met studenten uit een andere achtergrond. Door gesprek en samenwerking tussen studenten te organiseren en faciliteren, stimuleert de opleiding het leren van elkaar.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

De opleiding is toegankelijk voor studenten met een havo- of vwo-diploma met een relevant profiel en voor studenten met een mbo-diploma op niveau 4.

In het zelfevaluatie-rapport geeft de opleiding aan dat verschillen in voorkennis tussen studenten

met verschillende achtergronden een aandachtspunt is. Zo is er verschil in voorkennis met betrekking tot basisvakken als scheikunde en plantenbiologie: bij studenten vanuit het mbo is de theoretische kennis vaak minder sterk aanwezig, terwijl studenten met een havo- of vwo-achtergrond vaak minder praktijkkennis hebben.

Studenten gaven tijdens de bezoekdag aan de verschillen te herkennen. Volgens hen hebben docenten hier voldoende aandacht voor, onder meer door theorie in het eerste jaar in hoog tempo te herhalen, waarbij extra online middelen worden aangereikt voor zelfstudie. Ook wordt er veel in groepsverband gewerkt waarbij studenten onderling kennis en inzichten uitwisselen.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de toelatingseisen van de opleiding adequaat zijn. De commissie vindt ook dat de opleiding goed omgaat met de verschillen in voorkennis binnen de studentengroep, door het aanbieden van bijlessen en extra middelen voor zelfstudie.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Personeel

Het vaste kernteam bestaat uit vijf docenten. Daarnaast worden vijf docenten vanuit verwante opleidingen binnen de hogeschool ingezet in de opleiding. Het docententeam is betrokken en deskundig en volgens de commissie goed in staat het onderwijs te verzorgen. Alle benodigde inhoudelijke expertise is aanwezig en ook de didactische kwalificaties van de docenten zijn op orde. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

Het onderwijs wordt verzorgd door een team van tien docenten, waarvan de helft in het vaste kernteam zit en de helft vanuit verwante opleidingen in de hogeschool wordt ingezet (Dier- en veehouderij, Management van de Leefomgeving en Chemische Technologie). Daarnaast wordt een deel van de practica verzorgd door een onderzoeker van het lectoraat. Ook wordt soms samengewerkt met docenten van de opleiding Biotechnologie, aangezien de studenten van beide opleidingen soms gezamenlijk lessen volgen.

Recent zijn er wat wisselingen geweest in het kernteam: drie docenten zijn gestopt en hiervoor in de plaats zijn drie nieuwe docenten aangenomen. Uit het gesprek met de docenten blijkt dat het team enthousiast is over de nieuwe docenten en de diverse expertise en ervaring die zij meebrengen.

De meeste docenten beschikken over een basiskwalificatie didactische bekwaamheid. Bijna alle docenten (behalve een aantal nieuwe docenten) zijn ook in het bezit van een basiskwalificatie examinering (BKE). Het beleid van de hogeschool houdt in dat wordt verwacht dat docenten de basiskwalificatie didactische bekwaamheid hebben of, in het geval van nieuwe docenten, deze gaan halen. Docenten worden hierin gefaciliteerd door de hogeschool. Alle examinatoren moeten de BKE hebben. Van nieuwe docenten wordt verwacht

dat ze uiterlijk na één jaar starten met het behalen van de BKE.

Uit de gesprekken tijdens de bezokedag komt naar voren dat er momenteel sprake is van overformatie in het docententeam. Dit is een bewuste keuze van het management met het oog op de curriculumherziening die voor september 2024 moet worden ontwikkeld. De docenten krijgen hier de komende tijd extra ruimte voor.

De studenten gaven aan tevreden te zijn over de huidige docenten, inclusief de nieuwe docenten. Ze waarderen de expertise en ervaring van de docenten. Daarnaast is er relatief veel persoonlijke aandacht, zijn er korte lijnen en spelen de docenten goed in op de (individuele) interesses van studenten.

Overwegingen

Het docententeam heeft op de commissie een betrokken en deskundige indruk gemaakt. Alle benodigde inhoudelijke expertise is aanwezig. Daarbij maakt de opleiding goed gebruik van de expertises van docenten uit aanverwante opleidingen. De didactische kwalificaties van de docenten zijn volgens de commissie ook op orde. De commissie constateert dat de opleiding een duidelijk professionaliseringsbeleid hanteert. De commissie ziet dat het docententeam de opleiding draagt en heeft er vertrouwen in dat het in staat is de opleiding verder te ontwikkelen.

Voor de komende periode is voorzien in extra formatie voor de ontwikkeling van het nieuwe curriculum. Desondanks ziet de commissie wel een

zorgpunt in de kleine omvang van het docententeam. De kleinschaligheid maakt het docententeam kwetsbaar, omdat er veel afhangt van een kleine groep docenten. Deze kwetsbaarheid zal nog meer benadrukt worden als de gewenste groei in studentenaantallen gerealiseerd zou worden. Daarnaast zijn er bepaalde sterke punten van de opleiding, zoals de persoonlijke aandacht en de afstemming op de interesses van studenten, die wellicht moeilijk zijn vast te houden als de in-

stroom groeit. De commissie adviseert de opleiding daarom om goed vooruit te kijken en concreet beleid te ontwikkelen voor de inzet en belasting van het docententeam in verschillende scenario's, waarbij rekening wordt gehouden met een mogelijke groei van de instroom.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, oordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Voorzieningen en begeleiding

De voorzieningen binnen de opleiding zijn goed op orde. De opleiding beschikt over een laboratorium en een kas op het dak waar studenten practicumproeven en onderzoek kunnen uitvoeren. Om de voorzieningen te bieden voor de uitvoering van specifieke opdrachten in de akkerbouw werkt de opleiding goed samen met bedrijven in de omgeving. De studiebegeleiding is goed vormgegeven. De studieloopbaanbegeleiders zijn laagdrempelig en betrokken. Er zijn korte lijnen en studenten krijgen persoonlijke aandacht. De voorzieningen voor studenten met een functiebeperking zijn passend. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaarden.

Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Het onderwijs wordt verzorgd op de locatie in Leeuwarden. Studenten kunnen gebruikmaken van alle voorzieningen in het gebouw, waaronder de mediatheek en ICT-servicedesk.

De opleiding beschikt over een kas op het dak van het gebouw, waarin ruimte is voor verschillende demo-opstellingen en waar studenten practicumproeven en onderzoek kunnen uitvoeren. In de kas is tevens een robot aanwezig. Daarnaast beschikt de opleiding over een klimaatkamer en een laboratorium met klimaatkasten, flowkasten en een spoelkeuken. Tijdens de bezochtdag heeft de commissie een rondleiding gekregen in het laboratorium en de kas op het dak. De opleiding heeft plannen om de studenten bij het schoolgebouw een groentetuin aan te laten leggen voor proeven met groenbemesters en stroteelt.

Naast deze voorzieningen op de locatie van de school, werkt de opleiding samen met praktijklocaties in de omgeving waar studenten opdrachten en metingen met betrekking tot akkerbouw kunnen uitvoeren.

Voor de digitale leeromgeving maakt de opleiding gebruik van Moodle.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de voorzieningen binnen de opleiding goed op orde zijn. De commissie is positief over het laboratorium en de kas op het dak. Voor specifieke praktijkopdrachten binnen de akkerbouw werkt de opleiding goed samen met bedrijven in de omgeving om deze voorzieningen te kunnen bieden.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Begeleiding

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studenten worden gedurende de opleiding begeleid door een studieloopbaanbegeleider (SLB'er). De SLB'er voert iedere periode een gesprek met de student over de studievoortgang en professionele en persoonlijke ontwikkeling. In het gesprek gaven studenten aan tevreden te zijn over de begeleiding. Ze waarderen de toegankelijkheid en laagdrempeligheid van de SLB'ers. De SLB'er is voor studenten het eerste aanspreekpunt bij vragen en/of problemen omtrent de opleiding.

Studenten waren kritisch over de informatievoorziening binnen de opleiding. Zo worden zij in hun

ogen soms op een (te) laat moment geïnformeerd over excursies. Ook vinden zij dat er bij bepaalde vakken onvoldoende duidelijkheid en informatie gegeven wordt bij de start van het vak. Dit geldt met name voor vakken die recent zijn vernieuwd. Uit het gesprek komt naar voren dat de recente veranderingen bij studenten soms tot onrust en onduidelijkheid hebben geleid.

De hogeschool voorziet in een protocol voor studenten met een functiebeperking. Studenten kunnen hiervoor een verzoek indienen bij de studentendecaan.

In de informatie richting potentiële studenten (onder meer op de website van de hogeschool en op studielink.nl) wordt sinds het collegejaar 2022/2023 de wervingsnaam 'Innovatieve Plantenteelt' gebruikt. Wanneer studenten zich aanmelden voor de opleiding, is uiteindelijk wel te zien dat de opleiding formeel de naam Tuinbouw en Akkerbouw heeft, zoals is vastgelegd in het croho. Het opleidingsmanagement gaf tijdens de bezoekdag aan dat studenten direct bij de start van de opleiding uitgebreid worden geïnformeerd over de formele naam van de opleiding. De formele naam komt ook op het diploma te staan.

Overwegingen

De commissie is positief over de studiebegeleiding. Ze constateert dat studenten zich gehoord voelen en persoonlijke aandacht krijgen. De betrokkenheid en korte lijnen blijken duidelijk uit de gesprekken tijdens de bezoekdag. Hierin komen de voordelen van het kleinschalige karakter van de opleiding goed naar voren. De voorzieningen voor studenten met een functiebeperking zijn passend.

De informatievoorziening richting studenten kan volgens de commissie op onderdelen nog verbeterd worden. De commissie constateert dat de veranderingen van de afgelopen tijd soms hebben geleid tot onduidelijkheid en onrust onder studenten. De commissie adviseert de opleiding om te zorgen voor tijdige en duidelijke communicatie richting de (potentiële) studenten, met name in relatie tot alle vernieuwingen. Het is van groot belang dat de transparantie over de opleiding (ook ten aanzien van de wervingsnaam en formele opleidingsnaam) behouden blijft tijdens alle veranderingen, zodat het voor studenten duidelijk blijft.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg binnen de opleiding functioneert adequaat en is goed ingebed in de hogeschoolbrede kwaliteitscyclus. De commissie is positief over de rol van de kwaliteitscoördinator en ziet dat de PDCA-cyclus goed wordt rondgemaakt. Studenten hebben een substantiële rol in het evalueren van de onderwijskwaliteit. Ze voelen zich gehoord en zien dat hun feedback serieus wordt genomen en wordt opgepakt. Docenten zijn betrokken en luisteren goed naar de studenten. De opleiding neemt ook duidelijk de input van docenten, de examencommissie en het werkveld mee in de kwaliteitscyclus. Daarnaast beschikt de opleiding over een opleidingscommissie die adviezen geeft over de verbetering van onderwijskwaliteit. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

Het kwaliteitssysteem van de hogeschool is gebaseerd op de PDCA-cyclus en bestaat uit drie kwaliteitscycli: op instellingsniveau, op opleidingsniveau en op het niveau van de onderwijseenheid. Deze zijn uitgebreid beschreven in een kwaliteitszorgplan 2019-2021. Dit kwaliteitszorgplan is opgesteld in 2015, in 2017 aangepast en in 2019 opnieuw vastgesteld door de medezeggenschapsraad voor 2019-2021. In 2022 is er een hogeschoolbreed P&C-project gestart waar het nieuwe kwaliteitszorgplan onderwijs en onderzoek onderdeel van uitmaakt. Naar verwachting is het plan in het voorjaar van 2023 beschikbaar.

Alle onderwijseenheden worden door studenten geëvalueerd door middel van een vragenlijst en panelgesprek. Na afloop van de onderwijseenheid bespreekt de modulecoördinator de evaluatieresultaten met het moduleteam. Samen bepalen ze hoe ze aandachtspunten zullen oppakken. De modulecoördinator voegt alle bevindingen samen in een 'aandachts- en verbeterpuntenformulier' (AV-formulier). Op dit formulier worden ook de verbeteracties voor volgend jaar geformuleerd. De verbeteracties worden het opvolgende jaar bij de start van de module gecommuniceerd aan de nieuwe studenten. De kwaliteitscoördina-

tor (een van de docenten) verzamelt alle evaluatieresultaten en AV-formulieren en bekijkt of hieruit ook verbeterpunten voor de hele opleiding naar voren komen. Naast de formele evaluatiemomenten kunnen studenten altijd tussentijds contact opnemen met docenten.

Evaluatie van de onderwijskwaliteit wordt niet alleen door studenten gedaan. Ook docenten, de examencommissie, de WAC en andere partners uit het werkveld spelen hier een rol in. Zij worden regelmatig om feedback en input gevraagd.

De opleiding heeft een gedeelde opleidingscommissie (OPCO) samen met de bacheloropleiding Dier- en Veehouderij en de Ad-opleiding Melkveehouderij. De OPCO bestaat uit docent-leden en student-leden. Op het moment van de bezoekdag zijn zes studenten van de opleiding Tuinbouw en Akkerbouw deel van de OPCO. Elk leerjaar is vertegenwoordigd in de OPCO. In het collegejaar 2021/2022 is de OPCO acht keer bij elkaar gekomen. De OPCO bespreekt wijzigingen in de OER en keurt deze goed. Daarnaast worden de NSE-resultaten besproken en is er ruimte voor de bespreking van zaken die door de leden worden ingebracht. De student-leden onderhouden contact met de andere studenten uit hun leerjaar en zijn zodoende op de hoogte van problemen en klachten die spelen. Uit het gesprek met de OPCO blijkt dat zij niet wordt geraadpleegd over

de curriculumherziening. Wel moet de OPCO curriculumwijzigingen goedkeuren door instemming met de OER.

Overwegingen

De commissie constateert dat de opleiding goed is ingebed in de hogeschoolbrede kwaliteitscyclus en dat deze goed functioneert. De commissie is positief over de rol van de kwaliteitscoördinator en ziet dat de PDCA-cyclus goed wordt rondgemaakt. Daarin waardeert de commissie met name de terugkoppeling van verbeteracties naar de studenten bij de start van de module in het opvolgende jaar.

Studenten hebben een substantiële rol in het evalueren van de kwaliteit van de opleiding. Ze worden regelmatig om feedback gevraagd, en kunnen ook op eigen initiatief zaken aankaarten. Studenten voelen zich gehoord en geven aan dat ze altijd bij docenten terecht kunnen met opmerkingen. Ze zien dat hun feedback serieus wordt genomen en wordt opgepakt. De commissie ziet dat docenten betrokken zijn, goed luisteren naar de studenten en echt iets doen met hun opmerkingen.

Naast de input van studenten, neemt de opleiding ook duidelijk de input van docenten, de examencommissie en het werkveld mee in de kwaliteitscyclus. De commissie vindt wel dat de opleiding alumni nog meer kan betrekken bij de evaluatie van de opleiding.

Ook valt het de commissie op dat het kwaliteitszorgplan dateert van 2015, met aanpassingen in

2017. De commissie adviseert om het kwaliteitszorgplan te actualiseren en af te stemmen op de huidige ontwikkelingen.

Op basis van het jaarverslag en de gesprekken concludeert de commissie dat de positie van de OPCO steviger moet worden neergezet. De vele ontwikkelingen en veranderingen binnen de opleiding vragen om een goed systeem van *checks and balances*. De rol van de medezeggenschap hierin moet volgens de commissie worden versterkt. De commissie beveelt de opleiding aan om de OPCO meer stapsgewijs en in een eerder stadium mee te nemen in het gehele proces van de curriculumherziening en andere ontwikkelingen. In dat kader is intensievere afstemming tussen de OPCO en de curriculumcommissie gewenst.

Daarnaast is de commissie van mening dat de OPCO een meer proactieve houding kan aannemen in het systematisch evalueren van de onderwijskwaliteit. Op dit moment komt de onderwijskwaliteit voornamelijk ad hoc aan de orde, naar aanleiding van klachten of problemen. De commissie raadt de OPCO aan om de kwaliteit van de opleiding meer structureel te bekijken, bijvoorbeeld door het systematisch bespreken van resultaten uit (vak)evaluaties.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

Het toetsplan van de opleiding zit gedegen in elkaar. De opleiding hanteert gevarieerde toetsvormen die goed passen bij de leerdoelen en de uitgangspunten van de opleiding. De beoordelingsformulieren/rubrics die gebruikt worden zijn ook op orde. Het beoordelingsproces van de eindwerken is goed ingericht en navolgbaar. De examen- en toetscommissie functioneren naar behoren en zijn deskundig, onafhankelijk en proactief in het controleren van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequate systeem van toetsing.

Bevindingen

Het toetsplan van de opleiding bouwt voort op het toetsbeleid van de hogeschool uit 2015. In het toetsplan zijn alle eindkwalificaties geoperationaaliseerd in leerdoelen op drie niveaus. Per module is aangegeven welke leerdoelen worden afgetoetst. In de opleiding wordt een variatie aan toetsvormen ingezet, waaronder tentamens, mondelinge toetsen, practica, groepsopdrachten, individuele opdrachten en portfolio's. Het uitgangspunt van de opleiding is dat toetsen zoveel mogelijk moeten aansluiten bij 'de echte wereld'.

Binnen elke module zijn twee docenten verantwoordelijk voor de ontwikkeling en beoordeling van de toets(en). Voor elke toets wordt een toetsmatrijs gemaakt. Beoordeling vindt plaats aan de hand van beoordelingsformulieren. Om de betrouwbaarheid van beoordeling te vergroten, worden intervisiemomenten georganiseerd voor begeleiders en examinatoren. Daarnaast vindt na afloop van een module een kalibratiesessie plaats waarin de beoordelaars hun beoordelingen met elkaar bespreken.

Studenten worden vooraf geïnformeerd over de toetsen binnen een module, waarbij ook de toetsmatrijzen en beoordelingsformulieren gedeeld worden.

De opleiding heeft een gezamenlijke examencommissie met vier andere opleidingen (Dier- en

Veehouderij, Bedrijfskunde en Agri-business, International Business en Melkveehouderij). Uit het zelfevaluatie rapport en de gesprekken blijkt dat de examencommissie in 2021 opnieuw geformeerd is en sindsdien een ruimer budget heeft gekregen. Ook hebben de examencommissieleden een cursus gevolgd over het functioneren in een examencommissie. De examencommissie heeft daardoor een stevigere positie binnen de opleiding en hogeschool gekregen.

Een deel van de taken van de examencommissie is gemandateerd aan de toetscommissie. De toetscommissie controleert toetsdossiers van modules (waarin onder meer de toetsen, toetsmatrijzen en beoordelingsformulieren/rubrics zijn opgenomen) op volledigheid en kwaliteit. Er is een planning gemaakt waarin elke module in principe één keer in de vier jaar wordt bekeken. De examencommissie is meegenomen in het proces rondom de ontwikkeling van het toetsplan en de huidige ontwikkeling van het afstudeerprogramma (per februari 2023) en het nieuwe curriculum (per september 2024).

De examencommissie voert jaarlijks een review uit van een steekproef van eindwerken. In de afgelopen jaren kwam uit deze reviews naar voren dat het niveau van de eindwerken sterk wisselend is en dat het niveau in het algemeen omhoog gebracht kan worden. Naar aanleiding van deze conclusies is een aantal maatregelen genomen om het eindniveau van de opleiding beter te borgen. Zo is er een commissie ingesteld die alle afstudeervoorstellen beoordeelt (naast de begelei-

der en tweede beoordelaar). Ook is er een borgingscommissie ingesteld die alle afstudeerwerken inclusief de ingevulde beoordelingsformulieren bekijkt voordat de beoordeling aan de student wordt gecommuniceerd. Deze commissies zijn op het moment van de bezochtdag nog altijd in werking.

Per februari 2023 wordt het nieuwe afstudeerprogramma, gebaseerd op het nieuwe LOP, ingevoerd. Het eindwerk in het nieuwe afstudeerprogramma bestaat uit een beroepsproduct en een reflectieverslag. De afstudeeropdracht uit het 'oude' afstudeerprogramma was met name gericht op het uitvoeren van onderzoek. In het nieuwe afstudeerprogramma maken studenten een beroepsproduct naar keuze. Hierbij is het wel noodzakelijk dat de student onderzoekend vermogen aantoonst. De eerste zes eindkwalificaties worden alle aangetoond in het beroepsproduct. De zevende eindkwalificatie (zelfverantwoordelijk functioneren) komt in het reflectieverslag naar voren.

Bij de beoordeling van eindwerken wordt het vier-ogenprincipe toegepast. De afstudeerproducten worden beoordeeld door een onafhankelijke beoordelaar, in samenspraak met de begeleider. De afstudeercoördinator organiseert regelmatig kalibratiesessies met examinatoren van afstudeerproducten om de consistentie van beoordeling te borgen en vergroten.

Overwegingen

De commissie is van mening dat het toetsplan van de opleiding gedegen in elkaar zit. Ze waardeert

de gevarieerde toetsvormen en vindt dat deze goed passen bij de leerdoelen en de uitgangspunten van de opleiding. De commissie vindt het wel opvallend dat het toetsbeleid van de hogeschool sinds 2015 niet is aangepast en adviseert de hogeschool om dit te actualiseren.

De beoordelingsformulieren/rubrics die de commissie heeft gezien, zijn op orde. De ingevulde beoordelingsformulieren van de eindwerken die de commissie heeft bekeken, zijn duidelijk en navolgbaar.

De examen- en toetscommissie functioneren volgens de commissie naar behoren. Ze zijn deskundig, onafhankelijk en proactief in het controleren van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De commissie vindt het sterk dat de examencommissie kritisch kijkt naar de kwaliteit van de eindwerken en zelf heeft gesignaleerd dat op dit punt verbetering nodig is. Hieruit blijkt dat de examencommissie haar rol adequaat vervult. De commissie waardeert het feit dat de opleiding hier actie op heeft ondernomen door twee commissies in te stellen. De commissie vindt het belangrijk dat deze extra maatregelen (de commissie die afstudeervoorstellen beoordeelt en de borgingscommissie) in de komende jaren worden gecontinueerd, zeker met het oog op de invoering van het nieuwe afstudeerprogramma en de ontwikkeling van het nieuwe curriculum.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Bij het afstuderen is altijd sprake van een opdrachtgever uit het werkveld; de eindwerken dienen een bijdrage te leveren aan de beroepspraktijk. Het eindwerk van de opleiding bestond tot februari 2023 uit een afstudeeropdracht. Vanaf februari 2023 zal het eindwerk bestaan uit een beroepsproduct en een reflectieverslag. De commissie is van oordeel dat de 15 bestudeerde eindwerken alle van voldoende niveau zijn. Afgestudeerden komen goed terecht in de arbeidsmarkt, in een mooie variatie aan functies binnen de sector. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen

Bij het afstuderen is altijd sprake van een opdrachtgever uit de beroepspraktijk. Afstudeeropdrachten/beroepsproducten dienen ook een bijdrage te leveren aan de beroepspraktijk.

In de twee voorgaande collegejaren (2020/2021 en 2021/2022) zijn in totaal 15 studenten afgestudeerd. De commissie heeft deze 15 eindwerken met bijbehorende ingevulde beoordelingsformulieren bestudeerd.

Het zelfevaluatie-rapport geeft aan dat afgestudeerden een baan vinden in beroepen als teeltadviseur, zelfstandig ondernemer, bedrijfseconomisch adviseur, onderzoeker gewasbescherming, veredelaar, productmanager sierteelt, beleidsadviseur landbouw, teelttechnisch specialist, salesmanager of expert precisielandbouw. Uit een eigen analyse van afgestudeerden blijkt dat meer dan een kwart van de afgestudeerden als ondernemer aan de slag gaat.

Tijdens de bezochtdag heeft de commissie met verschillende alumni gesproken. Zij kijken met tevredenheid terug op de opleiding. Een aantal alumni heeft nog regelmatig contact met de opleiding (bijvoorbeeld voor het verzorgen van gastcolleges). Er is echter geen alumni-netwerk. Alumni gaven aan interesse te hebben in een dergelijk netwerk, om verbinding met de opleiding

en andere alumni te houden en om op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen in de sector.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de 15 bestudeerde eindwerken alle van voldoende niveau zijn. De commissie ziet wel een grote variatie in het niveau van de eindwerken. Ze onderschrijft de maatregelen die de opleiding heeft genomen (zie standaard 10) om het niveau van de eindwerken te borgen.

Uit het zelfevaluatie-rapport en het gesprek met alumni, werkveld en stageverleners komt naar voren dat afgestudeerden goed terecht komen en goed functioneren in de arbeidsmarkt. De commissie waardeert de relatief grote variatie in waar alumni een baan vinden.

De commissie raadt de opleiding aan om een alumni-netwerk op te starten. Op deze manier kan de opleiding verbinding met afgestudeerden behouden. Dit zou op meerdere vlakken waardevol voor de opleiding zijn. Zo kan feedback en input van alumni over de opleiding worden meegenomen in de kwaliteitscyclus. Daarnaast kan een alumni-netwerk bijdragen aan 'leven lang ontwikkelen' door alumni te informeren over actuele ontwikkelingen. Als laatste kunnen alumni ook ingezet worden voor werving van nieuwe studenten.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

dr.ir. A.F. (Ab) Groen	Commissievoorzitter AeQui, bestuurder GOO, toezichthouder woningcorporatie en vo-school en adviseur vanuit Bureau Fulp
A. (Bettie) Persoon-Tijsseling MSc	Projectleider Onderwijsinnovatie aan de Hanzehogeschool Groningen
dr. G.J. (Anja) Kuipers	Programmadirecteur BSc en MSc Plant Sciences, MSc Plant Biotechnology and MSc Organic agriculture aan Wageningen University & Research
ir. P. (Peter) Keijzer	Programmacoördinator Veredeling & Innovatieve Teelten aan het Louis Bolk Instituut
J. (Judith) Kikkert BSc	Student van de MSc Management, Economics & Consumer studies aan Wageningen University & Research

De commissie werd bijgestaan door drs. A.L. Kamphuis, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Bezoekprogramma

Voorafgaand aan de visitatie heeft op vrijdag 16 december een online vooroverleg van de commissie plaatsgevonden (15.00-16.30 uur) en was er voor medewerkers en studenten de mogelijkheid deel te nemen aan het online inloopspreekuur (12.30-13.30 uur). Er waren geen aanmeldingen voor het spreekuur.

Woensdag 21 december 2022

08.30 uur	Ontvangst commissie
9.00-9.15 uur	Showcase/pitch in aanwezigheid van het management
9.15-10.00 uur	Gesprek met studenten
10.00-10.15 uur	Pauze
10.15-11.15 uur	Gesprek met de docenten
11.15-11.30 uur	Pauze
11.30-12.15 uur	Gesprek met de WAC, alumni en stage-opdrachtverleners
12.15-13.30 uur	Lunch en intern overleg commissie
13.30-14.15 uur	Gesprek met de examencommissie en voorzitter van de opleidingscommissie
14.15-14.45 uur	Pauzewandeling met rondleiding langs de faciliteiten
14.45-15.30 uur	Gesprek met het management
15.30-17.00 uur	Intern overleg commissie
17.00-17.30 uur	Terugkoppeling door commissie

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie, inclusief de volgende bijlagen:
 - o 1. Rapportage marktonderzoek Plant en Bodemwetenschap
 - o 2. Aanbevelingen vorige visitatie T&A
 - o 3. Instellingsplan 2018-2021 – Grenzeloos Groen
 - o 4. Instellingsplan HVHL Groeien als experts in transitie 2022-2025
 - o 5. Landelijk opleidingsprofiel Tuinbouw en Akkerbouw 2020
 - o 6. Studieprogramma met 2 majoren
 - o 7. OER TA Opleidingsdeel 2022-2023
 - o 8. OER 2022-2023 Algemeen deel (Bachelor en Associate Degree opleidingen)
 - o 9. Personeel TA 2022-2023
 - o 9a. Deskundigheid examinatoren TA oktober 2022
 - o 10. Kwaliteitszorgplan 2019-2021
 - o 11. 2022-2023 Toetsplan TA – competenties-leerdoelen-toetsen
 - o 12. Toetsbeleid Hogeschool VHL
 - o 13. Jaarverslag 2021-2022 examencommissie BAB-DV-ADMV-TA Definitief
 - o 14. Moduleboek afstudeeropdracht 21-22
 - o 15. Notulen WAC TA, AH, DV, AdMV 240522
- Tijdens de bezoekdag ter beschikking gesteld:
 - o Jaarverslag Opleidingscommissie 2021-2022 (Bachelor Dier- en Veehouderij, Bachelor Tuin- en Akkerbouw, Associate Degree Melkveehouderij)
 - o Verschillende materialen van de opleiding, waaronder literatuur, tijdschriften, studenthandleidingen en folders.
- Eindwerkstukken van 15 studenten
 - o *In de twee voorgaande cohorten (2020-2021 en 2021-2022) zijn in totaal 15 studenten afgestu-deerd. De commissie heeft van deze twee cohorten dus alle eindwerken ingezien.*